

5 Potestas Vicarii est tantum delegata ad nutum Episcopi revocabilis.

6 Debet habere commissionem suam in scriptis.

7 Episcopus potest Vicarii potestatem pro arbitrio restringere.

8 Episcopo mortuo vel aliis sua jurisdictione desinito extinguitur etiam jurisdictione Vicarii.

9 Qua forma revocationis Vicarii?

I Amethi in iure Vicarius Episcopi & Officialis eius frequenter confundantur & pro synonymis accipiuntur, ut supra notatum est, moribus tamen nostris quoad functiones & jurisdictionis exercitium omnino distinguantur.

II. Officialis enim, de quo capite precedenti, ea quae contentiose jurisdictionis sunt exercet, qui hodie Vicarius Episcopi dicitur, nihil jurisdictionis contentiosae habet; sed omnis ejus auctoritas versatur circa ea, quae voluntariae jurisdictionis sunt; adeo ut Vicarius limites suae jurisdictionis excederet, si *judicialiter* partes coram se citari juberet, aut judiciales informationes super commisso crimine caperet.

III. Hoc ex capite, cum quidam Vicarius certam Contravenientiae erectionem examinaret & discussisset *judicialiter* sive in forma judiciali, per Senatum Regium judicatum fuit, abusive Vicarium processisse: eo quod nullam jurisdictionem contentiosam vi sui Vicariatus haberet, sed ea in solidum penes Officialem residet: ita refert Germanus Fortger in suo Tractatu *De personis & rebus Eccles. lib. 1. cap. 42. n. 10.* Vide etiam Fevret *lib. 3. cap. 5.* ibidem notantem, quod si causa aliis ad officium Vicarii spectans more judiciali instituitur & examinatur, agitari debeat coram Officiali, non coram Vicario, & si secus fiat, abusive esse, atque ita aliquando judicatum fuisse.

IV. Potest Episcopus unum vel plures, uti sibi visum fuerit, Vicarios constituere, Et quidem in quibusdam Ecclesiis Episcopi plures nominant Vicarios, qui simul corpus unum, quod Vicariatus dicitur, componunt; à quo pleraque, quae jurisdictionis voluntariae sunt, expediuntur.

Et si Zypæo credimus *Consul. 17. nu. 38. De Regularib.* his in regionibus passim Episcopalia negotia, & singulatum uniones, per Episcopos expediuntur non interveniente Capitulo, sed concilio Vicariatus.

V. Porro auctoritas & potestas horum Vicariorum tam de jure quam consuetudine merè vicaria est, & à beneplacito Episcopi dependet; adeo ut eam extendere & restringere liberè queat: quare de Vicariorum auctoritate ex ipsa commissione judicandum est.

VI. Unde ne fraus aut error in his contingat, Vicarius non debet officium suum exercere, nisi habeat scripturam suae potestatis, inquit Rebuffus in praxi benef. *tit. De Vicariis*

Episc. n. 9. qui & *n. 13.* monet, in constitutione Vicariatus, intervenire debere testes; alioquin, ait, instrumentum cum signo sui Secretarii tantum esset scriptura privata quae non probaret. Et bonum est, ait *n. 14.* quod nullus recipere, tur Vicarius, nisi instrumentum Vicariatus esset registratum in actis, & ita fuit in Senatu statutum requirente Dionysio Riout Advocato tunc egregio Universalitatis, nunc autem Advocato Regio anno 1548. mense Martio. Hac Rebuffus; quae latius secundum praxim Regni Galliae dedit Fevretius in suo tractatu de abusu *lib. 3. c. 5. n. 13. & 14.*

VII. Si litterae commissionis mandatum restringant ad certos actus, aut locum vel tempus, termini commissionis servandi erunt. Si verò nulla specialis restrictio sive limitatio facta sit, sed generalis sit, tunc mandata creduntur omnia quae voluntariae jurisdictionis sunt; iis exceptis, quae de jure aut consuetudine sub generali mandato sive commissione non veniunt, sed speciale mandatum requirunt; de quibus consule Rebuffum in praxi *tit. De forma Vicariatus Archiepiscoporum & aliorum Collatorum.*

VIII. Quandoquidem jure communi, cui mores haecenus non derogarunt, Vicarii Episcoporum habeant dumtaxat mandatum potestatem, omnis eorum potestas non tantum morte Episcopi, quando cumque ea intervenerit, sed & quoties Episcopus sua auctoritate vel jurisdictione exiit, v. g. per excommunicationem, vel renuntiationem, plenè extinguitur: quandoquidem omnimodo tamquam rivulus à suo fonte, à jurisdictione Episcopi dependeat; imo vicarii jurisdictione non est nisi ipsa Episcopi jurisdictione mandata sive delegata.

IX. Eodem ex fundamento, potest Episcopus Vicarium etsi generalem revocare sive desistere, etiam sine consensu Capituli, sicuti absque ejus consensu constitui potest: debet tamen revocatio insinuari Vicario; quin uti post Rebuffum, Boërium alioque docet Garcia de Beneficiis *parte 5. cap. 8. n. 176. & 177.* haec revocationis intimatio adeo necessaria est, ut aliàs gesta à Vicario valebant etiam si habeant notitiam revocationis, & illa publicè sit nota.

Sed hic notandum, Rebuffum alioque per Vicarium *generalem* Episcopi, intelligere illum, qui non tantum in spiritualibus & in iis quae voluntariae sunt jurisdictionis constituitur, sed etiam in contentiosis, & Ordinariam jurisdictionem concernentibus. Verbo, qui in omnibus Episcopi v. g. absentis vices suppleat; & cui omne regimen Ecclesiae, omniisque jurisdictione Episcopalis commissa sunt; nequaquam verò illum, quem hodie Vicarium *generalem* hic dicimus, qui ad nutum Episcopi constituitur & revocatur, & cui dumtaxat quaedam voluntariae jurisdictionis munia, nec tamen omnia committuntur.

In hoc porro Vicario supradicto omnia requiri, sive in constitutione, sive revocatione, non credimus:

„apud nos quoque, & seclè per provincias universas tene-
„tur, ut ad Ordinationes ritè celebrandas, ad eam plebem
„cui Praepositus ordinatur, Episcopi ejusdem Provinciae
„proximi quique conveniant, & Episcopus eligatur *plebe*
„*praesente*, quae singulorum vitam plenè novit, & unius
„cujusque actum de ejus *conversazione* percipit. Quod
„& apud vos factum videmus in Sabini Collegae nostri Or-
„dinatione ut de *universa Fraternitatis suffragio*, & de
„Episcoporum qui in praesentia conveniant, quique de eo
„ad vos litteras fecerant, judicio, Episcopus ei deferretur,
„& manus ei in locum Basilidis imponeretur.”

II. Et paulò ante, “Quod & ipsum videmus de divina auctoritate descendere ut Sacerdos *plebe* praesente sub *omni*, um oculis deligatur, & dignus atque idoneus publico iudicio ac testimonio comprobetur, sicut in Numeris Dominus Moysi praecepit dicens: *Apprehende Aaron fratrem tuum, & Eleazarum filium ejus, & imponens eos in montem coram OMNI Synagoga, & exue Aaron stolam ejus, & indue Eleazarum filium ejus, & Aaron appositus moriatur illic.* Coram *omni* Synagoga jubet Deus, constitui Sacerdotem, id est, instrui & ostendit, Ordinationes Sacerdotales non nisi sub populi assistentis conscientia fieri oportere, ut *plebe* praesente vel detegatur *malorum* crimina, vel bonorum merita praedicentur, & sit Ordinatio iusta & legitima, quae omnium iudicio & suffragio fuerit examinata.”

Conformiter ad hanc disciplinam, Cornelium Romae Clericorum *plebisque* suffragio Episcopum Ordinatam testis est idem Cyprianus *Epist. 41. & 42.* atque de ipso Cypriano testatur Pontius Diaconus in ejus vita, “quod iudicio Dei & *plebis* favore officium Sacerdotii, & Episcopatus gradum adhuc Neophytus, & ut putabatur, novellus electus est.”

III. Quin & eam disciplinam, etiam quoad suffragia *plebis*, non tantum in Ecclesia Latina, sed & Graeca integram ac illibatam fuisse post Synodum Laodicenam sub initio saeculi quarti celebratam constat. Nam in Synodo Chalcedonensi aetione II. Stephanus Episcopus Ephesinus volens ostendere se canonicè electum ait: “Me quadraginta Episcopi, pi Aiani, suffragio Clarissimorum & Primateum, & totius Reverendissimi Cleri, & omnis civitatis ordinaverunt.”

Quin & novellè Justiniani expressè volunt in electione Episcopi unà cum Clero *Primates* Civitatis, cui Episcopus ordinandus est, intervenire. *Novellà 123. c. 1.*

IV. Hoc equidem constat, apud Graecos citius quam Latinos, ab Episcoporum electionibus laicos exclusos fuisse; siquidem Saeculo 9. Synodus VIII. *Can. 22.* statuit, atque jure promulgat, *neminem laicorum* Principum vel Potentum sene: inserere electioni vel promotioni Patriarchae vel Metropolitanæ, aut cujuslibet Episcopi, ne videlicet inordinata hinc & incongrua fiat confusio, vel contentio: praesertim cum nullam in talibus potestatem quoniam potestativorum vel ceterorum laicorum habere conveniat, sed potius silere, ac attendere sibi, usquequo regulariter à Collegio Ecclesiae suscipiat finem electio futura Pontificis.”

V. At in Ecclesia Latina saeculo 9. etiam laicos electioni intervenisse; plebisque suffragia fuisse expetita, ex historicis formulisque electionum est notorium. Uti praeceamus quae remotiores Ecclesias concernunt, una sufficit epistola Hincmari Archiepiscopi Remensis ad Hedenulphum Laudanensem Episcopum, ut Visitationis officio fungatur in electione Episcopi Cameracensis, qua eum his verbis hortatur: “Ad eandem Ecclesiam quanto cyus studas properare, ac assiduis hortationibus Clerum, *plerumque*, quae Ecclesiae publicè admonere festines, ut remoto privato studio, uno eodemque consensu talem sibi praeficiendum expectant ac eligant Sacerdotem, qui & tanto ministerio dignus valeat reperiri, & à venerandis Canonibus nullatenus respuatur... Quae electio non tantum à civitatis Clericis erit agenda, verum & de omnibus Monasteriis ipsius Parochiae, & de rusticianarum Paro-

Van Espen *Jur. Eccl. P. I.*

„chiarum Presbyteris occurrant Vicarii, commotantium
„secum concordia vota ferentes; sed & Laici nobiles ac ci-
„ves adesse debebunt: quoniam ab omnibus debet eligi, cui
„debet ab omnibus obediri.” Habetur hæc epistola tomo
„8. Conciliorum generalium collectionis Labeanæ *col. 1867.*
ibi & columnà sequenti extat ejusdem Hincmari epistola ad
Clerum & *plebem* Cameracensem, ut Canonicam electionem faciant cum Visitatore sibi designato.

Non dubium ergo in Cameracensi, uti aliis vicinis Ecclesiis, quod formale ibidem relatè ostendunt, saeculo 9. non Clerum dumtaxat, sed & *plebem* ad Episcopi electionem concurrere.

VI. Rationem hujus disciplinae ex Cypriano supra audivimus; nimirum, ut *plebe* praesente vel detegatur *malorum* crimina, vel bonorum merita praedicentur.

Alteram dat S. Leo *Ep. ad Episcopos* Provinciae Viennensis. Quae est 10. in editione Quenelliana. Cùm enim dixisset, “per pacem & quietem Sacerdotes qui futuri sunt, postulentur,” addit: “Teneatur subscriptio Clericorum, honoratorum testimonium, Ordinis consensus & *plebis*, Qui praefuturus est omnibus ab omnibus eligatur.” Vel ut loquitur Caesellinus I. “Nullis *inviis* detur Episcopatus; Cleri, Plebis & Ordinis consensus & desiderium requiratur.” *Ep. 2. c. 5.* apud Gratianum *Dist. 61. can. 14.* Aut sicuti exprimitur in citata Epistola Hincmari Remensis: “Quoniam ab omnibus debet eligi, cui ab omnibus debet obediri.”

VII. Dum verò his rationibus permota Ecclesia, plebem ac Clerum totum in sui Pastoris electione intervenire, atque audiri voluit, praecipuas tamen in hac momentosa Electione partes esse voluit Metropolitanis ac Comprovincialium Episcoporum; atque ab his proprie Eligi ac praefici Episcopum; populumque ne in hac nominatione aut postulatione Pastoris errare contingat docere; errantemque in viam rectam reducere.

Hinc Synodus Nicæna *Can. 4.* statuit: “Episcopum convenit ab omnibus qui sunt in Provincia constitui. Si autem sit hoc difficile, vel propter urgentem necessitatem, vel viae longitudinem, tres omnino eundem in locum congregatos, absensibus quoque suffragium ferentibus, scripsitque assentientibus, tunc Electionem fieri.”

Canonem non tantum de consecratione, sed etiam de electione loqui ostendimus in Scholiis; neque de hoc esse dubitandum monet Christianus Lupus *parte 4. Schol. pag. 148.* Episcopis ergo tribuit Electionem sive ordinationem; quia plebe Cleroque postulante, aut consentiente, ordinatio sive nominatio Episcopi ipsis praecipue competebar.

Hinc Episcopi Alexandriae, quorum plures Concilio Nicæno interfuerant, describentes ordinationem S. Athanasii in Episcopum Alexandrinum; eamque ab Arianorum calumniis vindicantes, dicunt, quod cum convenissent ad constituendum in locum Alexandri defuncti Episcopum, tunc “omnis multitudo, & omnis populus Catholicae Ecclesiae, tamquam ex una anima & corpore convenientes, vociferabantur, clamabant petentes Athanasium Episcopum Ecclesiae: hoc precabantur publicè, à Christo, & hoc nos adjurabant facere, per multos dies & noctes, ipsi neque ab Ecclesia discedentes, neque nos sinentes abire: hujus rei nos testes sumus, hujus & urbs universa, & Provincia.”

Liquet ergo, Synodum Episcoporum tunc habitam fuisse ad celebrandam Episcopi ordinationem, & populum praevie suum testimonium de eligendo tulisse; ac juxta populi postulationem ab Episcopis Electum ac ordinatum fuisse Athanasium.

VIII. At si populus tumultuose, atque passione aliqua praeventus, vel ignorantia seductus inidoneam, aut minus convenientem postulasset, eum Episcopi rejicere poterant & debebant; atque de hoc casu scribit Caesellinus I. ad Episcopos Apuliae & Calabriae: “Docendus est populus non sequendus. Nosque (si nesciunt) eos, quid liceat, quidve non liceat, commone, non his consensum

G 3 „prabe-

TITULUS XIII.

De Electione & Nominatione Episcoporum.

CAPUT I.

Quas partes olim populus habuerit in hac Electione.

- 1 Populus electioni olim interveniebat; idque ex Apost. traditione descendit.
- 2 Probatum hac disciplina ex antiquo Testamento.
- 3 Eadem disciplina saeculo 5. erat tam in Ecclesia Graeca quam in Latina.
- 4 Servata in Ecclesia Latina quam in Graeca.
- 5 Saeculo 9. superstes fuit etiam in his partibus.
- 6 Rationes hujus disciplina. (piscopi.)
- 7 In hac electione tamen praecipuas partes habebant E-
- 8 Poterant Episcopi Electum à populo interdum rejicere.

9 Poterant etiam sine praevia plebis electione ordinare Episcopum.

10 Electio populi nullum jus tribuebat Electo.

11 Episcopo defuncto, mittebatur Visitator ut populum circa Electionem instrueret.

12 Electio examinanda mittebat ad Metropolitanum.

13 Metropolitanus cum sua Provincia Episcopis electionem & personam Electam examinabat.

Disciplinam, quam in Electione Episcopi ex traditione Apostolica prius saeculis universalis servabat Ecclesia, describit S. Cyprianus *Epist. 68.* editionis Rigalii; Propter quod (nimirum ne indignus promovetur) diligenter de traditione Divina & Apostolica observatione observandum est & tenendum, quod apud